

פרשת השבוע

פרשת "כי תצא", דברים כ"א 10 – כ"ה, י"ד באלול
תשפ"ב, 09.09.2022

"פרשת כי תצא". הפרשה השישית של ספר דברים.

פרשת "כי תצא" היא השיאנית במניין המצוות לפרשה אחת. מתוך 613, תר"ג המצוות שבתורה כולה, 74 מצוות (12%) נמצאות בפרשה שלנו. קשה לבחור מתוך השפע.

שנת הלימודים התחילה השנה מוקדם לפני כשבוע כצפוי משנה מעוברת. לפני ילדינו, הוריהם וצוותי החינוך, אתגר המעבר מימי החופש למסגרת הלימודים המחייבת משמעת וריסון.

הפרשה שלנו מזמנת עיסוק בסוגיה החינוכית הנצחית של הילד שפורק עול משמעת ומציב אתגר גדול להורים ולעולם המבוגרים. מצבים המחייבים לעתים גם ענישה ותגובה חינוכית הולמת. לכן, נמקד הפעם את עיסוקנו במצוות "בן סורר ומורה" בפרשה.

מצוות בן סורר ומורה היא מצווה תמוהה שמושכת תהיות, לימוד ודיון בלתי פוסקים לאורך כל ההיסטוריה של עם ישראל. הטקסט המקראי מדבר בשפה בהירה שמתירה מרווח זעום לפרשנות: בן שהוא סורר ומורה ולא מציית להוריו, אחת דינו, מובל אל כיכר העיר, ובחסות זקני העיר, שהם הרשות השופטת, יוציאווהו להורג בסקילה.

לפנינו מצווה מן התורה, שניתנה למשה בסיני מה', ומי שנמנה על מאמיניו, מחויב בחזקת "נעשה ונשמע" לבצעה.

בשני הקטעים שהבאנו בדף, חז"ל ושאר חכמי הדורות עד ישעיהו ליבוביץ', מדגימים לנו כיצד כשרוצים, וזה נכון ומוסרי, ומתבקש מנסיבות הזמן והתפתחות התרבות האנושית, יודעים פוסקי ההלכה להעביר מצווה מן התורה ממצב של "עשה" למצב של "לא תעשה". חז"ל במשנה ובגמרא חובטים ודורשים פסוקים אלה, ומוכיחים שהסיטואציה המתוארת בתורה, מעולם לא תוכל להתרחש, לא בעבר ולא בעתיד לבוא.

אך מעבר לסיטואציה המתוארת בתורה של יחסי בן והוריו המצומצמת לסביאה וזלילה, נרמזת כאן סוגיה אנושית עמוקה, נצחית וראויה. כוונתי היא למתח בין "הבן", או "דור הבנים" להוריו. מתח שיש לו ביטוי ומקום מכוון בכל דור ודור. במקרים הקיצוניים הנתק בין בן או בת מורדים, מביא לנתק, חרמות וישיבת שבעה של הורים על ילדיהם בעודם בחיים.

שירו של דוד שמעוני הציוני, איש העלייה השנייה, הוא דוגמה לביטוי של דור החלוצים שמרדו בהוריהם והקימו גם את הקיבוץ שלנו, ובכוח מרידתם הניעו את המפעל הציוני להישגיו. אנכי, כותב שורות אלה, עוד חלק מדור בו לימדו אותי ואת חברי מורינו המבוגרים את מילות השיר "מרד הבן" בעל פה כטקסט מכוון. אך מי מאתנו, בני המורדים המייסדים שבבחרותו, מצא עצמו פועל ברוח מילות השיר, העז ומרד במוסכמות ובדרך המייסדים, כמעט וניסקל בכיכר הכפר (הקיבוץ) כמצוות בן סורר ומורה.

מדרש "מאיר פנים"

פרשת "כי תצא" – דברים פרק כ"א

(יח) כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אותו ולא ישמע אליהם: (יט) ותפשו בו אביו ואמו והוציאו אותו אל זקני עירו ואל שער מקמו:

(כ) ואמרו אל זקני עירו בננו זה סורר ומורה איננו שמע בקולנו זולל וסבא: (כא) ורגמהו כל אנשי עירו באבנים ומת ובערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו:

=====

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף עא עמוד א

רבי יהודה אומר:

אם לא הייתה אמו שווה לאביו בקול, ובמראה, ובקומה, אינו נעשה בן סורר ומורה.

ולכן שנו רבותינו:

בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות!!!

=====

... "בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות" –

כלומר, לא זו בלבד שמיקרה כזה לא קרה, אלא מלכתחילה, חוק זה לא נועד כלל לבטא דבר מה שיוגשם בזמן מן הזמנים, ולא הייתה כלל כוונה שיהיה לו קשר כלשהו למציאות...

פרופ' ישעיהו לייבוביץ' בספרו: "שבע שנים של שיחות

(ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אפק:

משלי פרק א

מרד הבן

מילים: דוד שמעוני

אל תשמע בני אל מוסר אב ואל תורת אם אל און תט כי מוסר אב הוא "קו לקו..." ותורת אם "לאט לאט..." וסופת אביב דברה פן: "הקשיבה, איש, לשיר הבן!"

לשיר הבן ולשיר הנין, הבא מבעד ערפל עב... ודרוס לך שביל וסורה מן הדרך הלך בה האב כי למה תחטא את הדור, דור עתיד רחוק מוצף אור?"

בלילה קר בליל אדר בישון האם, בישון האב התשמע איך הרוח שר את שיר הבן, שיר גיל וקרוב? בלילה קר בליל אדר הקשיבה, איך האביב שר...

=====

ולחוויות המורדים – עוזבי הקיבוץ, בני הדור השני של המייסדים, היה השיר שכאן ביטוי עז... שיר שהפך להיט ענק בסוף שנות השישים של המאה הקודמת.

בלדה לעוזב קיבוץ

מילים: יענקלה רוטבליט, לחן: שמוליק קראוס

איך השנים חולפות, קשה
האמין
הוא ללא בלורית, מפה לשם
מעט מקריח
אומרים חושב בשמאל, וחי לו
בימין
בוליה שבנת אי שם בהרצליה
שפעם ביובל הוא לביקור מגיע
על זרועו אישתו השחקנית
יושבים עם ההורים על אבטיח
הקיבוץ מביט במכונית

פעם ביובל הגיע לביקור
היה חומק בשביל ועם הוריו
ישב בחדר
מסמיק מעט נבוך ולא מרבה
דיבור
"כן" ו"לא", "אל תדאגו, אצלי
הכל בסדר"
אומר שלא צריך, אבל לוקח
קילו אלכסנדר וכמה יונתן
וממלמל: "תודה, אתה יודע,
רק בשביל הדרך, כמובן"

לפני חמש שנים עזב את
הקיבוץ
עם מזוודה אחת ובלוריתו
המתנפפת
אמר עלי: "נראה איך יסתדר
בחוק,
תראו שעוד יחזור על ארבע
אל הרפת."
עבד בסטקיה אחת ניהחת
גר אצל הדודה וחי בהקפה
במשק אירגנו משלחת
לא יכלו לשאת את החרפה

קיבוץ רמת יוחנן

פרשת "כי תצא", דברים כ"א 10 – כ"ה, י"ד באלול
תשפ"ב, 09.09.2022

מסכת קבלת שבת

לכה דודי לקראת כלה
פני שבת נקבלה
שבת שלום ומבורך!

הדלקת נרות שבת:

"ושמרו בני ישראל את השבת,
לעשות את השבת לדורותם ברית עולם;
ביני ובין בני ישראל, אות היא לעולם,
כי ששת ימים עשה ה'
את השמים ואת הארץ
וביום השביעי שבת וינפש."
(שמות ל"א 16-17)

שבת שלום!

שירה:
הללויה
הללויה בצלצלי שמע
הללויה בצלצלי תרועה
כל הנשמה תהלל יה
הללויה.

שבת בכפר

מילים ולחן: מתתיהו שלם

נטו צללים על פני הגבעות,
ימות החול חלפו, עברו.
הרחק הרחק נצתו נגוהות,
כוכבי שבת מה יפו, נהדרו:

יום שבת, יום מנוחה, בארץ הברוכה.
שבתון!
לבשו הדר פני הכפר ביום השבת.

שלוות השקט בנר בשדה.
המחרשה תדם, תנוח.
בגן בחורש, זמר תועה,
נגון שבת אל היקום שלוח.

מי האיש

מילים: מתוך תהילים פרק ל"ד ; לחן: ברוך חייט

מי האיש החפץ חיים אהב ימים, לראות טוב:

נצר לשונך מרע, ושפתיך מדבר מרמה:

סור מרע ועשה טוב, בקש שלום וירדפהו:

חמדה

מילים דליה רביקוביץ'; לחן מוני אמריליו

שם ידעתי חמדה שלא היתה כמוה,
והזמן שהוא היה יום השביעי בשבת
וכל בדי אילנות היו מתעצמים לגבה.
והאור הלך מסביב שוטף כנהר לנבע
וגלגל העין את גלגל החמה חמד.

אז ידעתי חמדה שלא היתה כמוה.
הזהירו ראשי השיחים והאור לא ידע שבע,

נתך בגלי הנהר ובכל אדוותיו נצת,
אף ראשי היה בעיניו כתפוח זהב לבלע.
שושני נהר צהבות פצרו את פיהן לבלע
את אדוות הנהר בחופו ונגעול השט,
ואותו היום היה יום השביעי בשבת
וכל בדי אילנות מתעצמים בתשוקה לגבה

ואז ידעתי חמדה שלא היתה כמוה.

מבחר שירים לקבלת השבת:

ירדה השבת

מילים: יהושע רבינוב; לחן: דוד זהבי

ירדה השבת אל בקעת גנוסר,
וניחוח עתיק בשוליה.
ויעמדו מסביב הררים שושבינים
לשאת אדרתה הזוהבת.
תעלינה יונים מפגרת הים,
קבל את רוחה הלוהבת.

נשקה השבת לראשו של הברוש,
לאזוב שבסלע נשקה.
ויהי הדרדר לשרביט של מלכות
על רמות דממה מרוגגת.
משך אז התור בקולו המתוק
חמדת כסופין מעדנת.

הרטיטה שבת בחנה הגנוז
עיני חלונות מכל עבר.
ותצאנה בנות אל הערב זמר
זמירות בערגה מצלצלת.
והיתה העדנה בבקעת גנוסר
לנשמת עבריות נאצלת.

שתלתם יגוונים

מילים: פניה ברגשטיין; לחן: דוד זהבי

שתלתם גוונים בי, אמי ואבי,
גוונים מזמורים שכוחים.
גרעינים; גרעינים נשאים לבבי-
עתה הם עולים וצומחים.

עתה הם שולחים פארות בדמי,
שרשיהם בעורקי שלובים,
נגוניה, אבי, ושריף אמי,
בדפקי געורים ושבבים.

הנה אאזין שיר ערשי הרחוק
הביע פי אם אלי בת.
הנה לי תזהרנה בדמע ושחוק
"איכה" הזמירות של שבת.

כל הגה יתם וכל צליל יאלם
בי קולכם הרחוק כי יהום.
עיני אעצם והריני אתכם
מעל לחשכת התהום.

